

Jak radzić sobie ze szkolną absencją – bezpieczeństwo uczniów w szkole

Koordinator sieci współpracy i samokształcenia
– Małgorzata Mrozińska

Zadania koordynatora

Wspieranie aktywności i dzielenie się wiedzą przez uczestników

Proponowanie inicjatyw, tematów spotkań i sposobów pracy

Zapewnianie bezpiecznej atmosfery do pracy

Motywowanie uczestników do pracy w sieci

Monitorowanie postępów pracy sieci

Otwartość na propozycje i sugestie ze strony uczestników

Wspieranie otwartości w dzieleniu się własnymi problemami i wątpliwościami

Organizacja pracy sieci

Oczekiwania koordynatora

Wysoka
frekwencja
uczestników

Aktywność

Otwartość

Etymologia

Absencja to słowo
poch. łacińskiego:

- ▶ Absentia – nieobecność
- ▶ Absens – nieobecny
- ▶ Abesse – być nieobecny

Frekwencja

- ▶ Frekwencja (łac. *frequentia* – częstotliwość) – najczęściej wyrażany procentowo stosunek liczby osób, które wzięły udział w konkretnym zdarzeniu, np.: wybory parlamentarne, zajęcia lekcyjne do liczby osób, które były zaproszone lub miały prawo wziąć udział w danym zdarzeniu.

Absencja

Frekwencja

Zachowania
ryzykowne

Kłopoty w rodzinie

Nieobecność

Wagary

Obecność

Wysokie wyniki

Wskaźnik pracy
szkoły

Wyznacznik problemów
uczniów

Wyniki frekwencji

- ▶ Pomimo tego iż jest to tak ważny dla wszystkich wskaźnik – trudno znaleźć średnie wyniki dla uczniów w Polsce czy dla poszczególnych szkół, etapów edukacyjnych
  - ▶ Na ogół jednak wyniki te wynoszą ok.90 %
  - ▶ Maleją wraz z kolejnym etapem edukacyjnym
-

Nieobecność ucznia w szkole

Usprawiedliwiona

Usprawiedliwiona ale nieuzasadniona
„Ukryte wagary”

Nieusprawiedliwiona

Formalności związane z usprawiedliwieniem nieobecności

Forma usprawiedliwienia przyjęta przez daną szkołę – zapisy w statucie

Formy usprawiedliwienia: pisemna , ustna, telefoniczna, mailowa

Usprawiedliwienia dokonuje rodzic (opiekun prawny) lub pełnoletni uczeń

Szkoła często określa termin usprawiedliwienia

Przyczyny nieobecności usprawiedliwionej

▶ Rzeczywiste – uzasadnione

- ❖ Choroba
- ❖ Wizyta u specjalisty
- ❖ Sprawy rodzinne – wyjazd, załatwienie spraw w instytucjach
- ❖ . . .

▶ Fałszywe – nieuzasadnione

- ❖ Usprawiedliwianie nieobecności na „prośbę” dziecka –
  - ✓ z wyprzedzeniem – planowana z rodzicem nieobecność
  - ✓ lub po fakcie – rodzic nie wiedział, że dziecka wówczas nie było w szkole
- ❖ Wykorzystywanie dziecka do prac lub pomocy w domu (wykopki, opieka nad inną osobą)
- ❖ „Pracujące dzieci” – dziecko zarabia na swoje potrzeby w tym podstawowe

❖ . . .

Czy szkoła ma wpływ na liczbę godzin nieobecnych usparwiedliwionych ?

Praca z rodzicami – np.
uświadamianie
konsekwencji kłamstwa

Praca z
uczniem –
zaległości

Tak

Nieobecność nieusprawiedliwiona

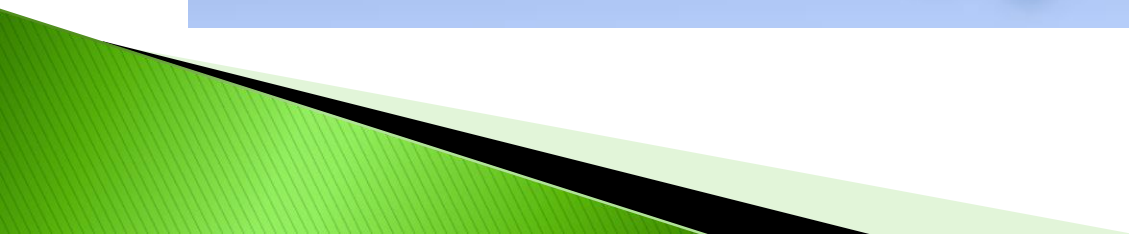
- ▶ Niefrasobliwość rodziców lub dzieci- rodzic nie pamięta o napisaniu usprawiedliwienia, dziecko zapomina o terminowym dostarczeniu pisma nauczycielowi
  - ▶ Brak rzetelności nauczyciela - nauczyciel nie usprawiedliwił w dzienniku nieobecności ucznia usprawiedliwionej przez rodzica
  - ▶ Wagary
  - ▶ Fobia szkolna
-

Wagary

- ▶ **Wagary** – łac. vagari – błąkanie się – nieuzasadniona (z punktu widzenia władz szkolnych), jedno- lub wielokrotna, celowa oraz świadoma nieobecność ucznia na obowiązkowych zajęciach szkolnych

Wagary to nie tylko problem Polski

USA

- ▶ Władze szkolne walczą z problemem wagarów poprzez uruchamianie specjalnych numerów telefonicznych (tzw. "bardzo gorących linii") pod które można zgłaszać przypadki wagarów.
- ▶ W stanie Waszyngton istnieje *Departament Policji ds. Wagarów i Godziny Policyjnej* oraz specjalne wozy policyjne w celu zatrzymania młodocianych.
- ▶ Uczeń złapany przez policję na wagarach będzie obciążony grzywną i doprowadzony – czasem w kajdankach! – do rodziców

Europa Zachodnia

- ▶ Na Zachodzie rodzic pisząc usprawiedliwienie musi podać konkretną przyczynę: wypadek, pożar, choroba.
  - ▶ A jeśli notorycznie zwalnia dziecko z powodów zdrowotnych, szkoła wysyła je na badanie do swojego lekarza, który sprawdza, czy choroby nie są wymysłem rodziców. Jeśli są – wtedy rodzice płacą za nieobecności swojego dziecka w szkole.
-

Niemcy

Obecni na lekcjach stanowią 98 % uczniów.

W niemieckim Furth w szkole sekretariat jest czynny od godz. 7.00. Jeśli dziecko nie przyjdzie na lekcje, rodzic ma obowiązek zadzwonić, a w ciągu dwóch dni dostarczyć usprawiedliwienie lub zwolnienie lekarskie. Jeśli nie odezwie się do godz. 9.00 sekretarka dzwoni do niego do pracy i pyta, gdzie jest dziecko. Jeśli rodzic nie wie, przestaje działać ubezpieczenie ucznia. Jeśli w dodatku dziecka nie ma w domu, zostaje powiadomiona policja. Szkoła informuje pracodawcę rodzica, a ten – fiskusa, który odciąga od jego pensji karę. Jest to obliczony przez państwo koszt jednej lekcji pomnożony przez liczbę nieusprawiedliwionych godzin dziecka.

W Niemczech rodzicom "wiecznie nieobecnych" może zostać wstrzymany zasiłek socjalny.

Holandia

Podobnie jest w Holandii. W Haarlem jeden z uczniów wrócił do szkoły z wakacji dopiero 15 września. Był z rodzicami w Afryce, przyniósł usprawiedliwienie. Dyrektor go nie uznał, bo rodzic ma po prostu obowiązek posyłania dziecka na lekcje w roku szkolnym, a wycieczka nie jest wystarczającym wytłumaczeniem zmarnowania publicznych pieniędzy.

Rodzice odpowiadają za dziecko do 18 roku życia. Trudno tam uświadczyc ucznia poniżej 12-go roku życia na ulicy po godz. 22.00. Zostaje zatrzymany, odwieziony na izbę dziecka, a następnego dnia rodzice mają proces w Sądzie o brak opieki i otrzymują nadzór kuratora .

Następny przypadek skutkuje ograniczeniem władzy rodzicielskiej, a w ostateczności pozbawieniem w

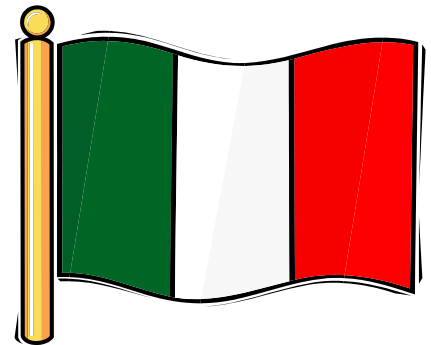
Tadżykistan

- ▶ W pewnym obwodzie wzięto do wojska 23 uczniów, którzy nie ukończyli jeszcze 18. roku życia. Dowódca oświadczył, że uczniowie chodzili na wagary, i podobno ich rodzice sami zgłosili się z prośbą o zastosowanie odpowiednich kar wobec ich dzieci.
- ▶ W stosunku do miejscowych punktów poborowych w związku z tym co się stało, wszczęto postępowanie karne.

Włochy

- ▶ Aby walczyć z plagą wagarów i podrabianiem podpisu rodzica, dyrekcje szkół z kilku rzymskich dzielnic, postanowiły wysyłać SMS-y rodzicom, których dzieci nie przyszły na lekcje. "Państwa dziecka nie ma w szkole" – wiadomość takiej treści otrzymywali SMS-em rodzice nieobecnych uczniów szkół podstawowych i średnich.

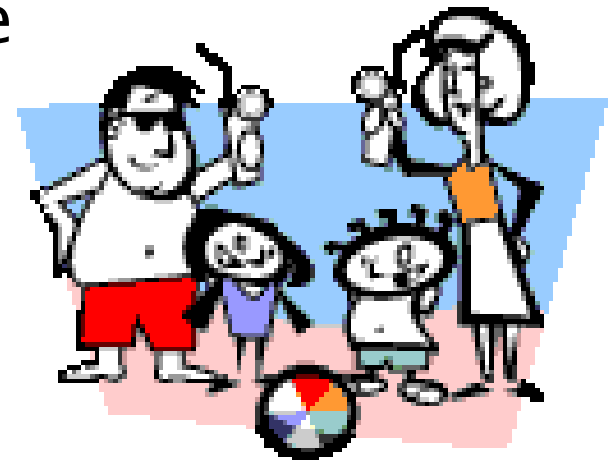
Wielka Brytania

- ▶ Obowiązek edukacji do 16. roku życia jest surowo przestrzegany przez władze.
- ▶ Wiele szkół wprowadziło automatyczne systemy zawiadamiające rodziców o nieobecnościach SMS-em lub mailem.
- ▶ Na oficjalnych stronach rządowych możemy przeczytać m.in.: "Dziecko zapisane do szkoły może opuszczać lekcje tylko w wyjątkowych przypadkach. Należą do nich przede wszystkim choroba uniemożliwiająca uczestnictwo w lekcjach i wyjątkowe wydarzenia, o których nauczyciel może być zawiadomiony wcześniej".
- ▶ Co więcej, nawet gdy brytyjski rodzic porozmawia z nauczycielem przed planowaną nieobecnością ucznia, nauczyciel ma prawo nie zgodzić się z argumentacją i nie usprawiedliwić mu godzin poza szkołą.

Last minute czyli wakacje w trakcie roku szkolnego

- ▶ 01.09.2013r. w Anglii weszły w życie nowe regulacje prawne – zmiany dotyczą zasad udzielania zgody na wyjazdy rodzinne podczas roku szkolnego. Wprowadzane zmiany mają poprawić frekwencję w szkołach, które skarżą się, że rodzice chcąc skorzystać z tańszych ofert wyjazdów wakacyjnych, zabierają dzieci ze szkoły w trakcie trwania roku szkolnego. W niektórych szkołach frekwencja spada wtedy drastycznie
- ▶ Zgodnie z rekomendacją eksperta rząd przyjął poprawkę i usunął sformułowanie „wakacje rodzinne”.
- ▶ Ponadto wprowadził limit nieobecności do 10 dni szkolnych.

Kary finansowe

- ▶ Za nieusprawiedliwioną nieobecność dziecka w szkole rodzice płacą
  - ▶ – 60 funtów, jeśli grzywna zostanie zapłacona w 21 dni,
  - ▶ – 120 funtów, jeśli grzywna zostanie zapłacona w 28 dni.
- ▶ W Anglii istnieje obowiązek informowania szkoły o nieobecności dziecka w szkole i podaniu powodu – rano, w pierwszym dniu nieobecności, najlepiej telefonicznie.
- ▶ Usprawiedliwienie to bardzo oficjalna notatka, z wyszczególnionymi powodami nieobecności

Inne uciążliwości

- ▶ Rodzic wagarowicza traci prawo do starania się o ulgi przyznawane na dziecko
- ▶ Rodzic nie może starać się o stypendium

Ekonomia w edukacji

Na Zachodzie na wagary patrzy się z ekonomicznego punktu widzenia: każda uczniowska nieobecność to wyrzucone pieniądze podatników łożących na bezpłatną edukację.

A jak to się dzieje w Polsce?

- ▶ Rozwiązania w uoso
- Obowiązek nauki
- Obowiązek szkolny
- Obowiązki rodziców
- Kontrola dyrektora szkoły i gminy spełniania obowiązku szkolnego i nauki przez ucznia
- ▶ Upomnienie pisemne rodzica
- ▶ Egzekucja administracyjna poprzez gminę

Wagary

należą
do zachowań
zwanych

ryzykownymi

Rodzaje zachowań ryzykownych

- ▶ Poszukiwanie silnych wrażeń :
    - ▣ pozytywnych – np. sporty ekstremalne
    - ▣ negatywnych – np. ustawki
  - ▶ Bunt wobec autorytetów i norm społecznych
  - ▶ Zachowania brawurowe – np. jackass
  - ▶ Zachowania antyspołeczne oraz łamiące prawo wynikające z nieprawidłowego procesu socjalizacji
-

Wagary okazjonalne

- ▶ Zdarzają się sporadycznie
- ▶ Dotyczą pojedynczych uczniów, grup lub całych klas
- ▶ Zazwyczaj nieplanowane choć mogą się wiązać również z 1 dniem wiosny
- ▶ Rzadko przeradzają się w systematyczne unikanie szkoły
- ▶ Raczej mało szkodliwe

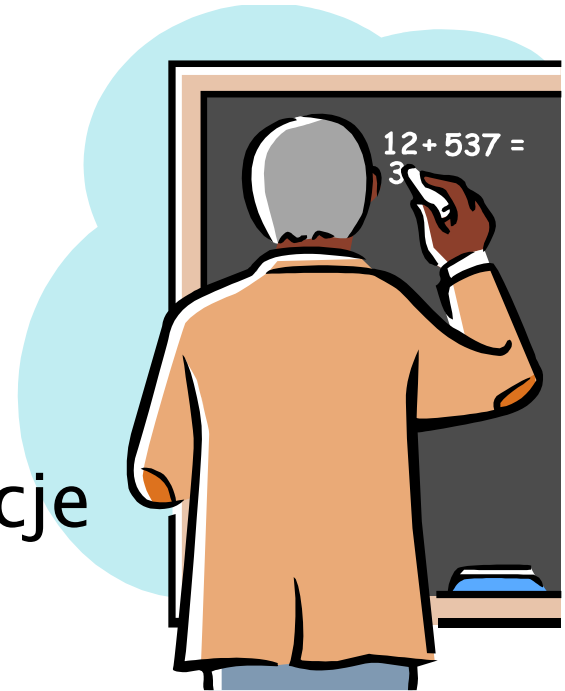
Wagary taktyczne zwane naukowymi

- ▶ Realizacja określonego planu i czy osiągnięcia efektu ważnego dla ucznia
- ▶ Chęć przygotowania się do sprawdzianu
- ▶ Uniknięcie słabej oceny
- ▶ Strach przez rozczarowaniem rodziców i nauczycieli
- ▶ Potrzeba wypoczynku i snu

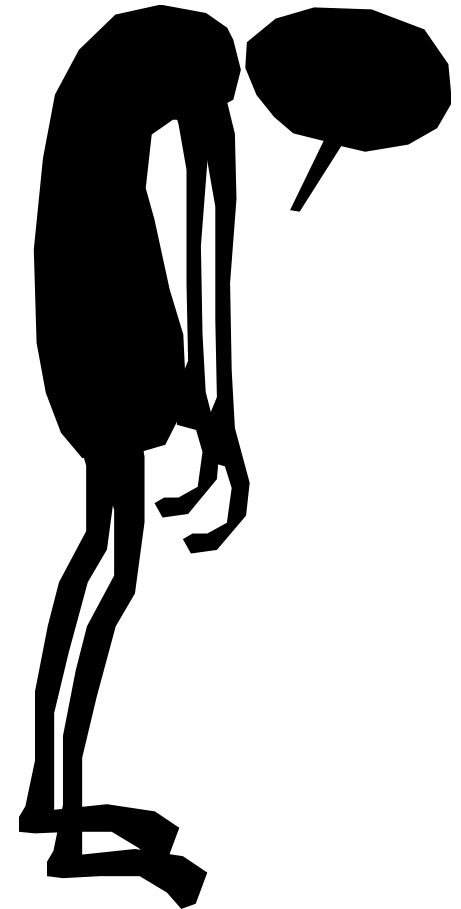
Wagary manifestacyjne

- ▶ Symbol niezadowolenia ucznia ze szkoły
- ▶ Manifestacja charakterystyczna dla okresu dorastania
- ▶ Próba podkreślenia własnej dorobności
- ▶ Mało atrakcyjne i nudne lekcje
- ▶ Niekompetentny nauczyciel

Wagary ze strachu przed szkołą

- ▶ Problemy adaptacyjne w szkole
- ▶ Uczeń z negatywną etykietką
- ▶ Ofiara agresji czy mobbingu

Wagary kompensacyjne

- ▶ Gratyfikacja za nadmierne obciążenie obowiązkami rodzinnymi
  - ▶ Reakcja na nieprawidłowe postawy rodzicielskie – np. nadmierne wymagania czy unikanie zainteresowania dzieckiem
  - ▶ Trudna sytuacja rodzinna, która wpływa na realizację obowiązku szkolnego oraz możliwości odniesienia sukcesów edukacyjnych
-

Wagary programowe

- ▶ Brak zainteresowania nauką
  - ▶ Nieprawidłowa socjalizacja
  - ▶ Zaniedbania wychowawcze rodziców
  - ▶ Prowadzą do drugoroczności i porzucenia szkoły
  - ▶ Wypadnięcie ucznia z systemu edukacji
  - ▶ Kontakty ze środowiskiem przestępczym
  - ▶ Następuje patologizacja zachowań społecznych
-

Wagary

- ▶ Najczęściej zaczynają się w szkole podstawowej
- ▶ Najczęściej mają miejsce w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej
- ▶ W klasie II gimnazjum ilość wagarów wzrasta prawie dwukrotnie w stosunku do klasy I.

Kto odpowiada za wagary? STRUŚ!

S

- Szkoła

T

- Trudno określić jednoznacznie

R

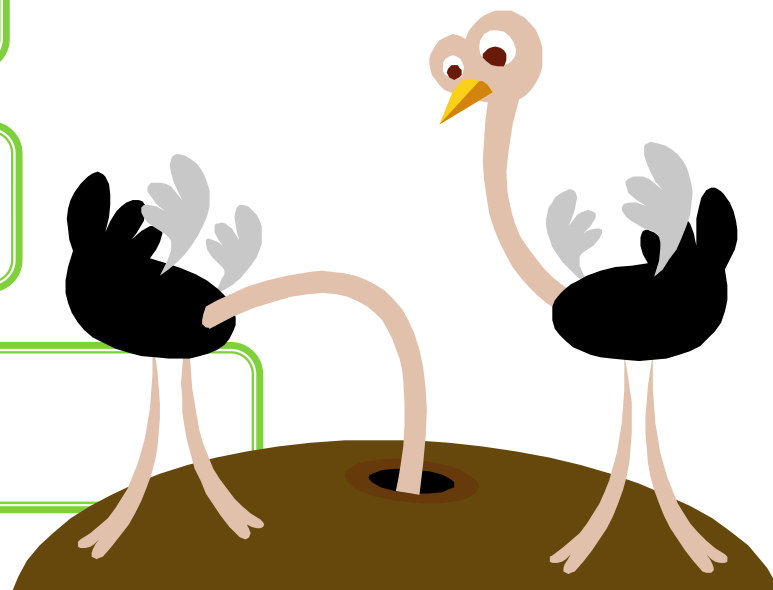
- Rodzina

U

- Uczeń

Ś

- Środowisko

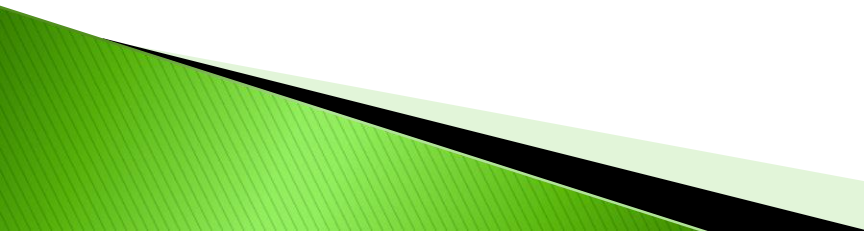

Dlaczego uczniowie wagarują?

Badania we wrocławskich G i SPG

Dorośli – rodzice	Nauczyciele	Uczniowie
Chcą uniknąć sprawdzianu, odpytywania, oceny ndst 35 %	Chcą uniknąć sprawdzianu 88 %	Chcą uniknąć sprawdzianu, odpytywania 40 %
Ulegają namowom kolegów 26 %	Nie zależy im na ocenach 43 %	Uważam, że lekcje są nudne i opuszczając je nic nie tracę 29 %
Nie zależy im na ocenach 22 %	Ulegają namowom kolegów, załatwiają własne sprawy 38 %	Jestem zmęczony i chcę sobie odpocząć 25 %

Skutki wagarów

- ▶ Kłamstwa
  - ▶ Poprzez wagarowanie dziecko nabywa lub utrwała niepożądane cechy charakteru – nieodpowiedzialność, nieobowiązkowość, niesystematyczność, brak szacunku dla pracy własnej i cudzej, nie uznaje się norm i nie respektuje regulaminów.
-

Skutki wagarów w szkole

- ▶ Zaległości dydaktyczne
- ▶ Niepowodzenia szkolne
- ▶ Słabsze oceny
- ▶ Brak promocji
- ▶ Niskie wyniki egzaminów zewnętrznych
- ▶ Rozluźnienie więzi koleżeńskich w klasie
- ▶ Konflikty z nauczycielami

Gimnazjum 2011/2012

- ▶ 6501 gimnazjów
- ▶ 1 181 390 gimnazjalistów
- ▶ 35 133 gimnazjalistów powtarzało klasę (najczęściej w klasie I – prawie połowa czyli 2,97 % ogółu)

Zatem średnio

w każdym gimnazjum jest średnio 182 uczniów (6 oddziałów) i 5,4 ucznia powtarza klasę – czyli 1–2 w jednej klasie

Skutki wagarów w rodzinie

- ▶ konflikty dzieci z rodzicami
- ▶ utrata zaufania rodziców
- ▶ trudniejsze relacje rodziców z wychowawcą i nauczycielami swojego dziecka
- ▶ dodatkowe koszty związane z nadrobieniem braków w wiadomościach
- ▶ pojawia się niepokój o dalszą edukację dziecka
- ▶ wewnętrzne poczucie winy dotyczące błędów i zaniedbań wychowawczych
- ▶ ucieczki z domu
- ▶ wypadki

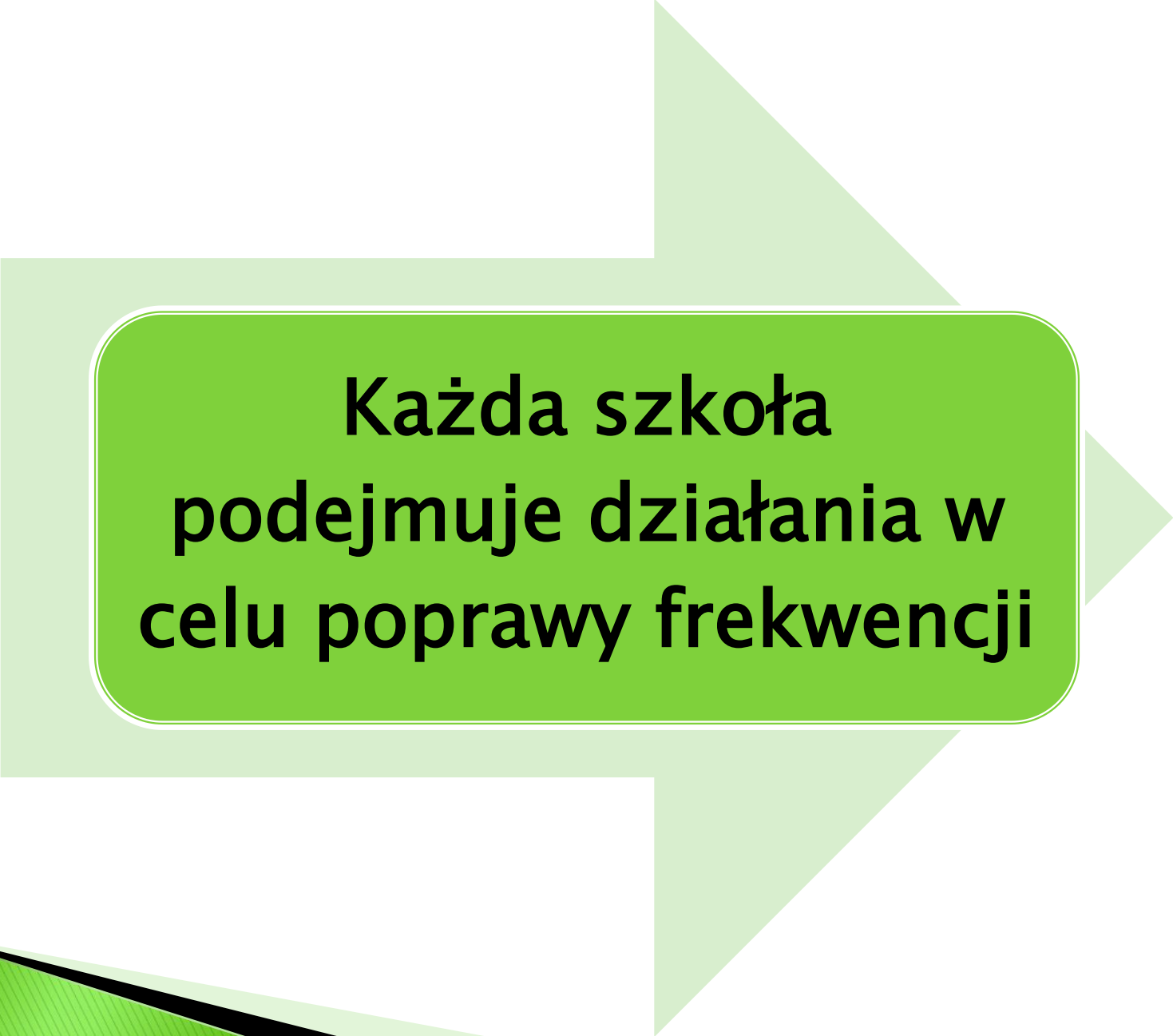

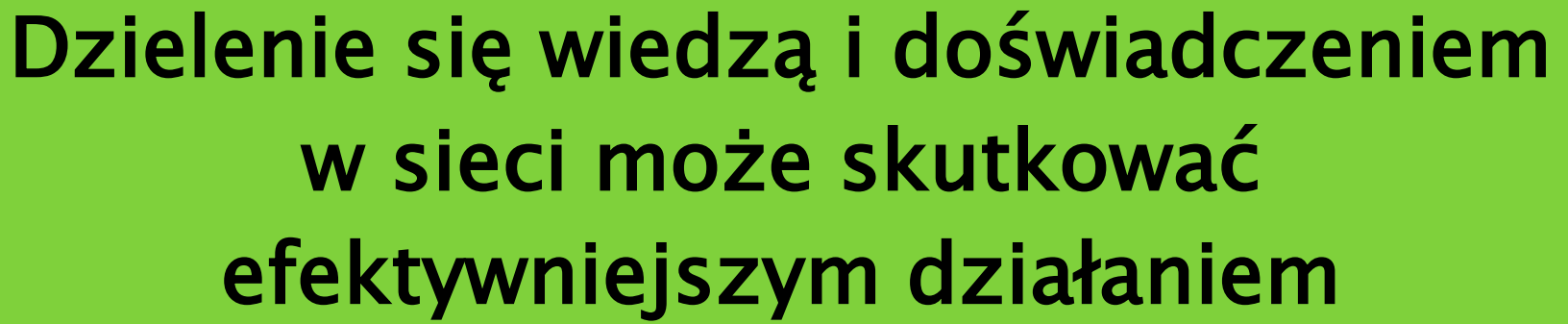
Skutki wagarów w kontekście łamania przepisów prawa

- ▶ W wielu wypadkach uczeń na wagarach po raz pierwszy pali papierosy, pije alkohol, zażywa lub używa środki zmieniające świadomość
- ▶ Poznaje rówieśników z grup destrukcyjnych, młodzież niedostosowaną społecznie. Na wagarach często popełnia się pierwsze przestępstwo. Istnieje duże prawdopodobieństwo zagrożenia demoralizacją, przestępczością, wejściem w kolizję z prawem.
- ▶ Odpowiedzialność z upn lub karna

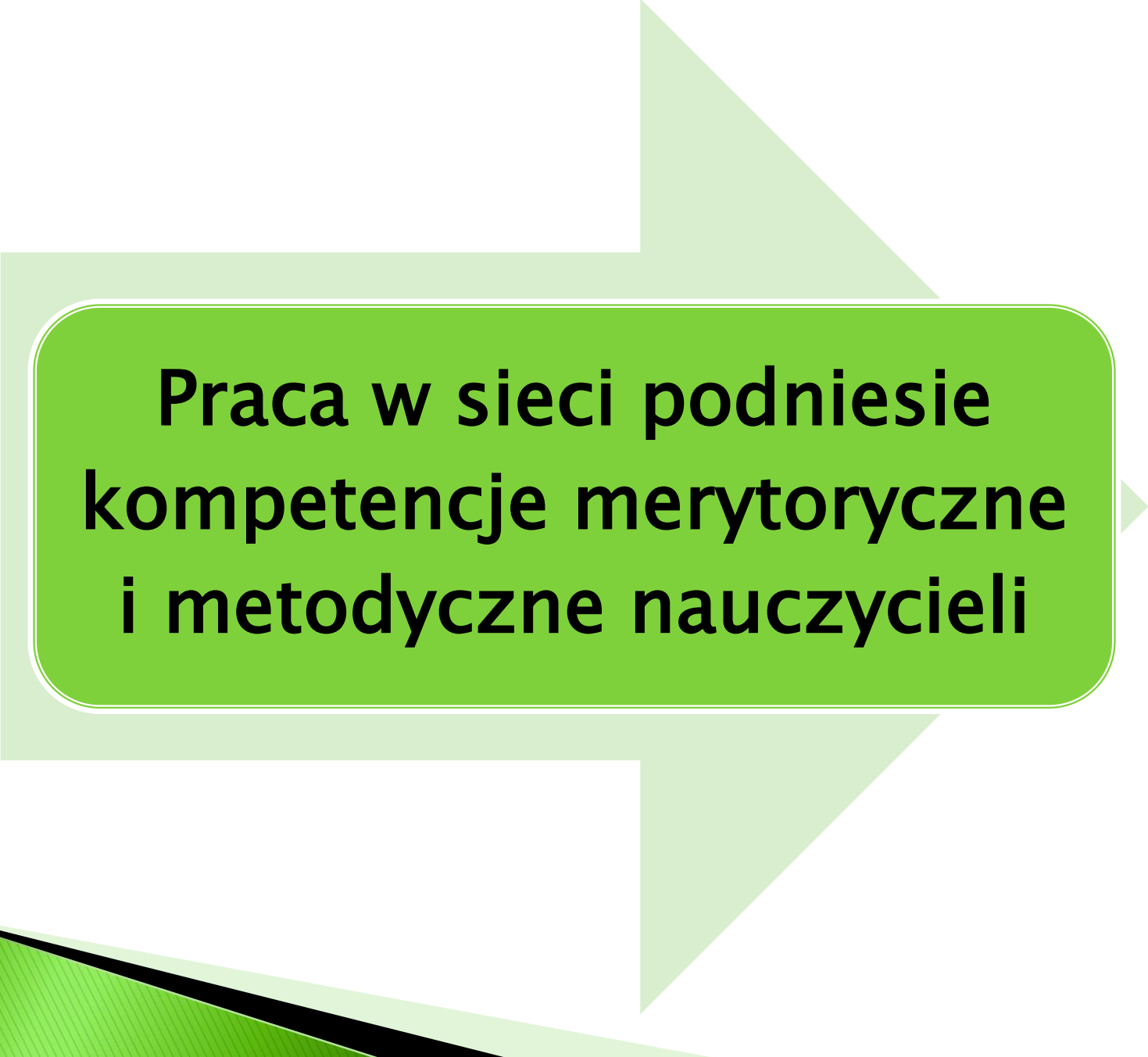

**Każda szkoła
podejmuje działania w
celu poprawy frekwencji**

A green rounded rectangle with a thin white border, containing text. It is positioned in the center of the slide. Above and below it are light green arrow shapes pointing right. The background features a white-to-green gradient at the bottom left.

**Dzielenie się wiedzą i doświadczeniem
w sieci może skutkować
efektywniejszym działaniem**

**Praca w sieci podniesie
kompetencje merytoryczne
i metodyczne nauczycieli**

**Organizacja sieci współpracy i
samokształcenia zwiększy
współpracę pomiędzy nauczycielami
szkół w Powiecie Oławskim**

**Dlatego zapraszam Państwa do udziału w sieci
Jak radzić sobie ze szkolną absencją -
bezpieczeństwo uczniów w szkole.**

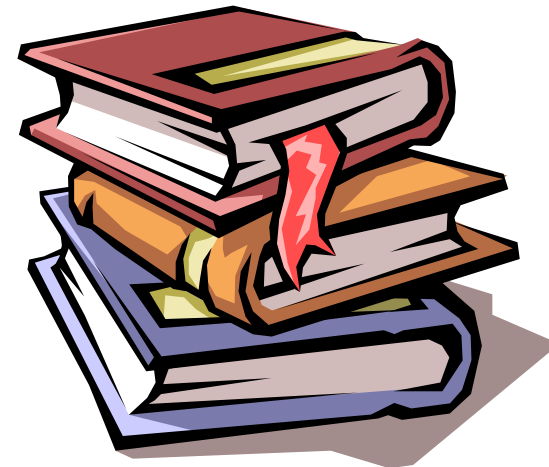
Netografia

- ▶ <http://pl.wikipedia.org>
- ▶ https://www.google.pl/search?q=wagary&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ei=36mHUvvUO8jAtAas34GICw&ved=0CAcQ_AUoAQ&biw=1525&bih=743&dp=0.9#facrc=_&imgdii=_&imgrc=Ra2IOokknIzb7M%3A%3BIWgGeObQiDtl-M%3Bhttp%253A%252F%252Fczarowniczla.blox.pl%252Fresource%252Fwagary.gif%3Bhttp%253A%252F%252Fczarowniczla.blox.pl%252F2007%252F03%252FWagary.html%3B120%3B160
- ▶ <http://www.edukacjawpolsce.pl>
- ▶ <http://www.studium.uw.edu.pl/?post/16838>
- ▶ <http://www.ciekawostki.up.pl>
- ▶ <http://polonialoughborough.com/?p=299>
- ▶ <http://www.eksperciwosciacie.pl/dla-dyrektorow/szkoly/zarzadzanie/art,27,rola-dyrektora-w-nadzorowaniu-frekwencji-w-szkole.html#.UoZ3p-K-hHc>

Bibliografia

- ▶ „Sposób na wagary. Jak radzić sobie z absencją uczniów?” – A.Oleszkowicz, O.Bąk,A.Cieślik , Delfin 2010
- ▶ „Przyjemność czy konieczność. Psychologia spostrzegania i podejmowania ryzyka.” – T.Zaleśkiewicz, Gdańsk GDW 2005
- ▶ „Wagary po nowemu” – A.Grabau , Przegląd 12/2010
- ▶ „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012” GUS Departament Badań Społecznych i Warunków życia ,Urząd Statystyczny w Gdańsku 2012
- ▶ „Powiatowe sieci współpracy i samokształcenia” – Głos Nauczycielski 6/2013

*Do
zobaczenia*

w sieci